

Schriftelijke vragen cf. art 32 Reglement van Orde

Fractie	-	PvdA
Raadslid	-	J. Eilert
Onderwerp	-	Terugvordering in de bijstand
Portefeuillehouder	-	R. W.J. van Leeuwen (wethouder)
Eenheid	-	Maatschappelijke Ondersteuning
Contactpersoon	-	Rik Bolhuis

Data

☐	Datum van indiening	4 januari 2021
☐	Behandeling in raadsvergadering van	25 januari 2021
☐	JOIN/RIS nr.	1215

Inleiding en vragen:

Een vrouw die in de bijstand zit en wekelijks boodschappen kreeg van haar moeder, moet 7000 euro terugbetalen aan de gemeente Wijdmeren. Dat bericht zorgde deze week terecht voor veel verontwaardigde reacties in de stad en tot Kamervragen.

De PvdA kent Dalfsen in principe als een gemeente die binnen de Participatiewet de menselijke maat zoekt. Desondanks wil onze fractie wel graag van het college horen of soortgelijke zaken ook spelen in Dalfsen? En wat doet het college of kan het nog meer doen om rekening te houden met de omstandigheden waarin iemand in een bijstandsuitkering zich bevindt wanneer er een overtreding plaatsvindt? In het geval in de gemeente Wijdmeren is die terugvordering ons inziens totaal misplaatst en had er menselijker gekeken moeten worden naar de situatie.

Dit brengt ons tot de volgende vragen:

1. Zijn er soortgelijke zaken bekend in Dalfsen?
 2. Hoe vaak wordt er geld teruggevorderd en met welke redenen?
 3. Om wat voor bedragen gaat het?
 4. Heeft het college in beeld in hoeverre de bij vraag 2 en 3 gevraagde gegevens overeenkomen dan wel afwijken in vergelijking met vergelijkbare gemeentes?
 5. Heeft het college inzichtelijk wat de gevolgen hiervan zijn voor inwoners? Bijvoorbeeld als het gaat om de hoogte van het terug te betalen maandbedrag en hoe lang er moet worden terugbetaald?
 6. Op basis van een dringende reden kan van terugvordering afgeweken worden (art. 58 lid 8 van de Participatiewet) hoe vaak gebeurt dit door het college en welke richtlijnen hanteert het college hiervoor?
 7. In vervolg op vraag 1t/m6: Is het college bereid de Dalfser uitvoering van de Participatiewet nog eens goed onder de loep te nemen en te onderzoeken of er bij terugvorderingen wel voldoende rekening wordt gehouden met de omstandigheden waarin de bijstandsgerechtigde zich op dat moment verkeerde? Wordt er bijvoorbeeld wel voldoende rekening gehouden met de maatschappelijke gevolgen? Wordt er voldoende rekening gehouden met schuldenproblematiek?
 8. Gemeenten voeren de Participatiewet verschillend uit, waardoor er in de ene gemeente meer rigide wordt omgegaan met de regels dan in andere. Is het college bereid om bij het ministerie te pleiten voor één helder kader waarin gemeenten voldoende ruimte krijgen om bij uitvoering van beleid rekening te houden met de specifieke omstandigheden waarin bijstandsgerechtigden zich verkeren?
-

Beantwoording:

Antwoord vraag 1 t/m 6.

Het is lastig de ene casus met de andere te vergelijken. In de aangehaalde casus gaat het om een vrouw die gedurende drie jaar elke week boodschappen van haar moeder heeft ontvangen. Een dergelijke casus, met een zo langdurige en regelmatige financiële ondersteuning, en waarbij de inlichtingenplicht is geschonden, is in de gemeente Dalfsen niet bekend.

De uitvoering is maatwerk. Is er sprake van incidentele ondersteuning, dan doen wij er niets mee (tot € 250,-). Gebeurt het structureel, dan korten wij het wel op het inkomen. Bekende situaties zijn het betalen van de zorgverzekering door ouders. Wij leggen dit altijd eerst uit, en als men het dan niet aanpast, dan moeten we volgens de wet korten.

Bij het opleggen van een maatregel kan geen rekening worden gehouden met de financiële situatie. Het punt is dat als eenmaal de overtreding geconstateerd wordt, we er ook wat mee moeten. Het is dan niet mogelijk om uit oogpunt van redelijkheid of rechtvaardigheid de overtreding niet te sanctioneren. Ook de landelijke politiek heeft inmiddels deze ongewenste situatie opgepikt. Een aantal fracties in de Tweede Kamer heeft een wetsvoorstel gemaakt waarbij de Participatiewet zodanig wordt gewijzigd dat gemeenten de mogelijkheid krijgen een eigen afweging te maken bij het al dan niet sanctioneren van een schending van de inlichtingenplicht.

Er zijn geen formele richtlijnen voor dringende redenen om af te wijken van de terugvordering. Dit is maatwerk. Als dringende redenen aan de orde zijn, wordt aan de ene kant gekeken wat de oorzaak van de terugvordering is. Dit is de aard en ernst van de overtreding en de mate van verwijtbaarheid. Aan de andere kant wordt gekeken naar de reden waarom het niet mogelijk of onredelijk is om in te vorderen. Zo kan het dus zijn dat een fraudevordering anders wordt beoordeeld dan het niet opgeven van een financiële bijdrage voor boodschappen. Het is niet bekend hoe vaak op grond van artikel 58 lid 8 wordt afgezien van terugvordering.

Of en hoe de terugvordering uiteindelijk wordt betaald is wel afhankelijk van de financiële situatie. Bij de incasso moet rekening worden gehouden met het inkomen en op het minimum geldt zelfs een zogeheten beslagvrije voet. Er moet altijd een bepaald minimuminkomen overblijven om van te leven. Hoe lang wordt doorgedaan met het incasseren van de terugvordering en boete, is ook afhankelijk van de situatie. Meestal wordt na vijf jaar beoordeeld of (verdere) incasso nog zinvol en redelijk is.

Antwoord vraag 7:

Hiertoe ziet het college geen aanleiding, omdat naar onze mening de Dalfser uitvoering voldoende maatwerk en redelijkheid kent bij terugvorderingen en boetes. Maar uiteindelijk blijft wel de Participatiewet de basis voor de uitvoering. Deze is redelijk dwingend in de maatregelen die moeten worden opgelegd in geval van het schenden van de inlichtingenplicht. (Zoals hiervoor is vermeld, wordt gewerkt aan een wijziging van de wet.) Daarnaast heeft maatwerk ook z'n grenzen. Je kunt bijvoorbeeld niet per definitie zeggen dat aan iemand met schulden nooit een maatregel hoeft te worden opgelegd omdat hij/zij dit niet kan betalen. Dan zou zo iemand ook nooit een boete moeten krijgen voor bijvoorbeeld een verkeersovertreding met als argument dat hij/zij die toch niet kan betalen.

Wellicht ten overvloede, door middel van goede voorlichting, regelmatig contact en het bieden van diverse instrumenten/handvatten proberen we als gemeente te voorkomen dat we in dergelijke situaties verzeild raken.

Antwoord vraag 8

In deze vraag zit een tegenstelling. Aan de ene kant een centrale regel zonder maatwerk en nuances zodat elke gemeente dit op dezelfde manier uitvoert, en aan de andere kant ruimte om rekening te houden met omstandigheden. In ons staatsbestel hebben gemeenten een bepaalde positie en hebben we op bepaalde gebieden een decentrale uitvoering. Decentralisatie houdt per definitie in dat er verschil kan ontstaan tussen gemeenten. Als alles op dezelfde manier moet worden uitgevoerd zou een rijksorgaan de Participatiewet moeten uitvoeren, zoals het UWV. Overigens biedt een uniforme landelijke uitvoering ook geen garantie voor een rechtvaardige uitvoering zoals de toeslagenaffaire laat zien.